

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.306/2023/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Gajdos Zoltán Zsolt Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Gajdos Zoltán Zsolt ügyvéd mint pártfogó ügyvéd; cím szám alatti székhelyű) által képviselt felperes neve (cím szám alatti lakos) felperesnek – a Dr. Tihanyi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Tihanyi Péter ügyvéd; cím szám alatti székhelyű) által képviselt alperes neve (cím szám alatti lakos) alperes ellen személyiségi jog megsértése miatt indított perében a Debreceni Törvényszék 10.P.20.228/2023/31. számú ítélete ellen a felperes részéről 33. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal hagyja helyben, hogy a felperes pártfogó ügyvédjének az elsőfokú eljárásban felmerült díját az állam viseli.

Kötelezi a felperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg alperesnek 6000 (hatezer) Ft összegű másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a 48 000 (negyvennyolcezer) Ft összegű fellebbezési illetéket, valamint a felperest a másodfokú eljárásban képviselő pártfogó ügyvéd díját az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] A nem vitatott tényállás szerint a peres felek házastársak voltak.

Házasságukban 20... augusztus 1.-án A. és 20... augusztus 2.-én K. utónevű gyermekeik születtek.

[2] A felek házasságát a D.-i Jb.a 2015. március 12-én jogerőre emelkedett, 15.P.22.9../20../20. számú ítéletével bontotta fel.

[3] A D.-i Jb. a felperessel szemben több alkalommal rendelt el megelőző távollatást.

[4] Az alperes 20... február 1.-án zaklatás büntette elkövetésének gyanúja miatt a D.-i Rk.-on feljelentést tett a felperes ellen.

A D.-i J.-i és Nyomozó Ügyészség B.9../20../16-II. számú – a H.-B. M.-i Fü. B.10../20../2-II. szám alatti határozatával helybenhagyott – határozatával a nyomozást megszüntette.

Az alperes 2016. március 11-én pótmagánvád-indítványt terjesztett elő a felperes ellen, amelyben azt állította, hogy a felperes 2014. július 23-án, 2014. szeptember 1-jén és 2014. október 14-én öt bántalmazta, illetőleg ezen utolsó alkalommal késsel fenyegette és tojással dobálta meg.

Pótmagánvád-indítványában előadta továbbá, hogy a felperes őt és a gyermekeit zaklatta, és bár az utolsó közös lakásból 2014. július 24-én elköltözött, oda rendszeresen visszajár, emellett az alperest zaklató célzattal rendszeresen felhívta telefonon.

[5] A D.-i Jb. a 17.B.3../20../20. számú ítéletével a felperest bűnösnek mondta ki kapcsolati erőszak büntetében és zaklatás büntetében, amiért 2 év időtartamra próbára bocsátotta.

Az ítélet indokolása szerint 2014. szeptember 4-én az alperes feljelentette a felperest, mivel őt 2014. szeptember 1-jén a felperes bántalmazta.

2014. október 14-én a felperes az alperest késsel fenyegette, illetőleg tojással dobálta meg.

A felperes a felek utolsó közös lakásánál 2014. november 26-án, 2014. november 30-án, 2014. november 31-én, 2015. január 2-án, 2015. január 17-én, 2015. január 18-án és 2015. január 25-én megjelent és a csengőt folyamatosan nyomva, illetve a bejárati ajtót erősen kopogtatva azt kiabálta, hogy joga van az ingatlanban bent tartózkodni, ez az ő lakása.

Rögzíti az ítélet indokolása, hogy a felperes 2014. december 1-je és 2015. február 13-a között mobiltelefonjáról 84 alkalommal hívta fel az alperest, amit az alperes édesanyja, K. E.-né tanú is megerősített. A bíróság a híváslista alapján megállapította, hogy a felperes egyes napokon percenként, illetőleg kétpercenként hívta sikertelenül az alperest, így különösen 2017. január 17-én és 2017. január 18-án, ekkor rövid időn belül 14, illetve 12 hívást kezdeményezett az alperes mobiltelefonjára.

A nyomozati eljárás során tanúként meghallgatott K.-né Cs. A., a felek szomszédja is megerősítette, hogy a felperes körülbelül 2014 szeptembere óta nem lakik a közös lakásban, de ott több alkalommal rendszeresen megjelent, és a szomszédok számára is tapasztalható módon verte a közös lakás ajtaját, olyanokat kiabálva, hogy „engedjete be”, „úgy is bemegyek”. A tanú előadása szerint ezek nemcsak azokon a hétvégéken történtek, amikor a felperes a gyermekeivel való kapcsolattartás gyakorlása céljából oda megérkezett, hanem számos alkalommal egyéb napokon is. Ugyanerről számolt be K. Cs. szomszéd is.

[6] A Debreceni Törvényszék a 18.Bf.277/2017/9. számú végzésével a D.-i Jb. 17.B.3../20../20. számú ítéletét hatályon kívül helyezte, és az eljárást a törvényes vád hiánya miatt megszüntette.

Indokolásában egyebek mellett kifejtette, hogy „a vád törvényességének elengedhetetlen tartalmi eleme, hogy pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző magatartást tartalmazzon. A vád tárgyává tett cselekmény körülírása akkor pontos, ha a vádló indítványában ismertetett történeti tényállás hiánytalanul tartalmazza a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket: az elkövetési magatartást, a cselekmény megvalósításának helyét és idejét stb.” (a Debreceni Törvényszék 18.Bf.277/2017/9. számú végzése 3. oldalának 7. bekezdése).

Kifejtette továbbá, hogy „a pótmagánvádló vádindítványa utalás szint[j]én sem jeleníti meg, hogy a bántalmazás következtében a sértett szenvedett-e el, és ha igen, milyen gyógytartamú sérülést vagy sérüléseket. Emellett a történeti tényállás nem tartalmazza a cselekmény megvalósításának helyét sem. (...) A »késsel fenyegette«, illetve »tojással dobálta meg« elkövetési magatartások kapcsán a »tojással dobálta meg« pontos körülírás hiányában alkalmatlan arra, hogy abból az adott magatartás büntető törvénybe ütközése megállapítható lenne. A »késsel fenyegette« elkövetési magatartás pedig önmagában a Btk. 222. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő, a (3) bekezdés a)

pontja szerint büntetendő zaklatás vétsége bűncselekmény megállapítására lehetne alkalmas” (a Debreceni Törvényszék 18.Bf.277/2017/9. számú végzése 4. oldalának 7-9. bekezdései).

Rögzítette, hogy „nem tekinthető a zaklatás bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tények megjelölésnek az, hogy a pótmagánvádló vádindítványában utal »az ügyben meghallgatott sértett és tanúk vallomásai« alapján általa megállapíthatónak vélt tényekre. Nem tekinthető a történeti tényállás hiánytalan megjelölésének a 2014. december hó 1. és 2015. február hó 13. napja közötti időpontban sérelmezett 104 db telefonhívásra utalás sem, ugyanis pontos körülírás hiányában ismét csak az rögzíthető, hogy ebből az adott magatartás büntető törvénybe ütközése nem állapítható meg. Törvényes vád hiányáról van szó, ha a vád az alaki vagy a tartalmi követelményeknek nem tesz eleget. Jelen ügyben a vád ténybelisége (a cselekmények pontos körülírtsága) hiányos, és ezáltal a vád nem alkalmas az adott magatartás büntető törvénybe ütköző mivoltára, tényállásszerű megvalósulására, illetve a bűnösségre való anyagi jogi következtetés levonására” (a Debreceni Törvényszék 18.Bf.277/2017/9. számú végzése 4. oldalának utolsó és 5. oldalának 1-2., illetőleg 3. bekezdései).

„A törvényszék (...) arra a következtetésre jutott, hogy az elsőfokú bíróság bizonyítás felvételével állapította meg és rögzítette a pótmagánvádló vádindítványának hiányzó, a törvényi tényállási elemeknek megfelelő konkrét tényeit, melyek a vád elengedhetetlen tartalmi elemei. Erre azonban az elsőfokú bíróságnak törvényes lehetősége nem volt” (a Debreceni Törvényszék 18.Bf.277/2017/9. számú végzése 5. oldalának utolsó és 6. oldalának 1. bekezdése).

[7] A Debreceni Ítéltábla mint harmadfokú bíróság a 2018. április 9-én hozott, Bhar.II.14/2018/4. számú végzésével a törvényszék fenti végzését – helyes indokainál is fogva – helybenhagyta.

Indokolásában egyebek mellett kifejtette, hogy „a vádindítvány nagyrészt a bizonyítási anyagra hivatkozik és a nyomozás egyes bizonyítékait értékeli, mely nem tekinthető konkrét, a törvényes vád által megkívánt tényközlésnek. A korábbi eljárásokra utalás nem értékelhető pontosan körülírt vádbeli tényként (vádindítvány I. rész), mint ahogy a bűncselekmény törvényi tényállásának elemzése sem (II. rész). A törvényi tényállást az ún. konkrét, történeti tényekkel kell összevetni, e tények azonban olyan mértékben hiányosak és elnagyoltak a vádindítványban, hogy a törvény szerint kötelező megfelleltethetőségére nincs perjogi lehetőség. A III. részben megjelennek tényközlések, az elkövetés napjai is, de sem az elkövetés helye, sem az elkövetési magatartás szükségszerű részletei nem kerültek rögzítésre. Amint a másodfokú bíróság helytállóan hivatkozott rá, a bántalmazásra utalás a konkrét eredmény, sérülések nélkül, valamint a célzat hiánya szintén a vád törvényességének hiányát tanúsítják. Az kétségtelen, hogy az elsőfokú bíróság a vádindítványtól jóval részletesebb tényállást állapított meg, részletezve a sértetti sérüléseket is, melyet azonban a vád hiányában nem tehetett volna meg, ezáltal a járásbíróság nemcsak elmulasztotta a törvényes vád hiányának megállapítását, de a vád történeti kereteit átlépte a vádelvet a tárgyi oldalról is megsértette a túllépés folytán. Emellett utalni kell rá, hogy K. A. és K. E.-né tanúvallomásának felvétele sem felelt meg a perjogi szabályoknak, mert a Be. 82. § (1) bekezdése a) és b) pontjaiban írt mentességi figyelmeztetésekre hiányosan került sor (...). A hatályon kívül helyezés oka azonban nem ez, hanem az, hogy maga a pótmagánvád nem volt törvényes” (a Debreceni Ítéltábla mint harmadfokú bíróság Bhar.II.14/2018/4. számú végzése 3. oldalának utolsó és 4. oldalának 1. bekezdése).

[8] A felperes az őt a pótmagánvádas eljárásban képviselő ügyvéd részére 2016. június 27-én adott meghatalmazást, és neki elmondása szerint 170 000 Ft megbízási díjat fizetett.

[9] A felperes – módosított: 10.P.20.288/2023/14. szám alatt leszállított – keresetében azt kérte, hogy a törvényszék kötelezze az alperest: 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 170 000 Ft kártérítést és 1 000 000 Ft-ról 200 000 Ft-ra leszállított sérelemdíjat, továbbá elégtételként kérjen bocsánatot a felperestől az alábbiak szerint: „Elnézésemért kérem, hogy a 2015. december 21. napján kelt pótmagvádírat alapján indokolatlanul terheltek a D.-i Jb.-on indult B.32./20... számú büntetőeljárással”.

Álláspontja szerint a felperes az általa 2015. január 26-én tett feljelentéssel, illetőleg a 2016. március 9-én benyújtott pótmagánváddal, valamint a pótmagánvádas eljárás végig vitelével megsértette az emberi méltósághoz, a becsülethez és a jóhírnévhez fűződő személyiségi jogait azzal, hogy azt állította a felperesről: 2014. július 24-én elköltözött az utolsó közös lakásból, holott az alperes kizárta a felperest, és hogy ezt követően a felperes rendszeresen visszajárt az utolsó közös ingatlanhoz és zaklatta az alperest. Valótlan az is, hogy tojással dobálta meg, illetőleg késsel fenyegette meg az alperest.

170 000 Ft összegű kára az őt a pótmagánvádas eljárásban védőként képviselő ügyvédnek fizetett megbízási díj.

A 200 000 Ft összegben megjelölt sérelemdíj-igényét azzal indokolta, hogy a felperes valótlan állításai nyomán megindult pótmagánvádas eljárás a munkahelyén, a szűkebb lakókörnyezetében, illetőleg a családjában és a barátai előtt is kitudódott, emiatt a felperes megítélése általánosan romlott.

A büntetőeljárás miatt nála depresszió és alvászavar alakult ki, ezért gyógyszert volt kénytelen szedni.

Mivel a munkahelyén kiderült a büntetőeljárás ténye, illetve az alvászavara miatt nem tudta ellátni a munkáját, ezért a munkaviszonya közös megegyezéssel megszüntetésre került.

[10] Az alperes a kereset elutasítását, és a felperes ügyvédi munkadíjból álló perköltségében marasztalását indítványozta.

Érdemi ellenkérelmében elsődlegesen a felperes perbeli igényének az elévülésére hivatkozott, másodlagosan vitatta a személyiségi jogi jogsértés tényét, és azt, hogy az alperes magatartása bármilyen formában is személyiségi jogi jogsértéshez vezetett volna.

Megítélése szerint felróhatósága hiányában a felperest sérelemdíj és kártérítés sem illetheti meg.

Hangsúlyozta: önmagában az, hogy az alperes feljelentéssel élt, majd utóbb pótmagánvádas eljárást kezdeményezett a felperes ellen, a kialakult bírói gyakorlat szerint nem lehet személyiségi jogot sértő.

Ha a bíróság meg is állapítaná a személyiségi jogi jogsértés tényét, automatikusan akkor sem illeti meg sérelemdíj a felperest.

A felperes által kért sérelemdíj összege is eltúlzott, továbbá az alperes oldalán hiányzik az előreláthatóság is, hiszen a feljelentés, majd a pótmagánvád-indítvány megtételével nem láthatta előre, hogy ez a felperes oldalán milyen nem vagyoni sérelmeket és károkat okoz.

[11] A Debreceni Törvényszék 10.P.20.228/2023/31. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította.

Kötelezte a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 170 000 Ft perköltséget.

Megállapította, hogy a meg nem fizetett 70 200 Ft kereseti illeték az állam terhén marad, és a felperes pártfogó ügyvédjének díját a felperes viseli.

Indokolásában a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:22. §-ának (1) és (2) bekezdéseit, 6:24. §-ának (1) és (2) bekezdéseit, 2:42. §-ának (2) bekezdését, 2:43. §-ának d) pontját, 2:45. §-ának (1) és (2) bekezdéseit és 2:51. §-a (1) bekezdésének c) pontját, valamint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 53. §-ának (1) bekezdését, 339. §-ának (3) bekezdését és 343-344. §-ait, továbbá a BH2004.357., EBH2002.624., BH2002.223., BDT2006.1429., EBH2010.2140. és EBH2008.1778. szám alatt közzétett eseti döntéseket, illetőleg a Debreceni Ítéltábla Pfv.III.22.071/2010/6. és a Kúria Pfv.III.20.544/2020/5. számú határozatait felhívva kifejtette, hogy a felperes követelése az ítéltábla 2018. április 9-én meghozott harmadfokú végzéséig nem vált esedékessé. A törvényszék álláspontja szerint a felperes kártérítési, valamint sérelemdíj iránti igénye a büntetőeljárás végéig nyugodott. Figyelemmel arra, hogy a felperes a keresetét 2022. május 9-én terjesztette elő, ezért igénye nem évülhetett el.

Nem vitathatóan az alperesnek joga volt ahhoz, hogy amennyiben megítélése szerint a felperes az alperes terhére bűncselekményt követett el, ellene feljelentést tegyen, illetőleg, ha annak feltételei fennállnak, utóbb pótmagánvád-indítványt nyújtson be. Önmagában valamely hatóság előtti eljárás kezdeményezése nem valósít meg személyiségi jogsérelmet, hiszen ez az Alaptörvényben biztosított jog gyakorlását jelenti.

Az eljárás során tett kijelentések akkor sem alkalmasak személyiségi jog megsértésének a megállapítására, ha e kijelentések utóbb, a bizonyítási eljárás tükrében nem minősülnek valónak, feltéve, hogy a tényállítások indokolatlanul nem sértőek, bántóak, illetve durván sértő kifejezést nem tartalmaznak.

A törvényszék megítélése szerint ilyen egyik alperesi beadványban sem volt kimutatható, így a törvényszék megítélése szerint jelen ügyben nem történt személyiségi jogi jogsértés.

A felperest a pótmagánvádas eljárásban képviselő védő díjával kapcsolatban kifejtette, hogy nem pótmagánvádas eljárásban a jogszabályok az alaptalan gyanúsítás vagy vád esetén elismerik az ügyvédi költségek megtérítését.

Mivel a pótmagánvádas eljárásban nem az ügyész, tehát nem „az állam embere” képviseli a vádat, és a Be. 343-344. §-ai nem tartalmaznak rendelkezést arra nézve, hogy az így felmerült költség kötelezően a büntetőeljárás során rendezendő, ezért álláspontja szerint pótmagánvádas eljárásban a vádlottat képviselő ügyvéd díja felmentés vagy az eljárás megszüntetése esetén a polgári bíróság előtt kártérítés formájában kérhető. Jelen ügyben azonban az alperes oldalán személyiségi jogsértés nem volt megállapítható; az alperesi feljelentés, valamint a pótmagánvád-indítvány előterjesztése semmiképpen sem tekinthető jogellenes cselekménynek, ezért az alperes ezen kárösszeg megtérítésére nem köteles.

Személyiségi jogi jogsértés hiányában az alperes nem volt kötelezhető elégtétel adására sem.

A perköltség viselésével és összegével kapcsolatos rendelkezését – 1 170 000 Ft összegben meghatározott pertárgyérték figyelembevételével – a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. §-ának (1) bekezdésére, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. §-a (1) bekezdésének a) pontjára alapította.

A Pp. 101. §-ának (1) bekezdését fölhívva állapította meg, hogy a felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli. A Pp. 101. §-ának (3) bekezdése alapján döntött akként, hogy a felperest képviselő pártfogó ügyvéd díját a felperes viseli.

[12] Az elsőfokú ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását, és a kereseti kérelmének való helyt adást indítványozta.

Kifejtette, hogy az alperes a pótmagánvádas eljárás kezdeményezésével joggal visszaélve, valótlan nyilatkozatokkal személyiségi jogait megsértve járt el.

Álláspontja szerint figyelembe kell venni az alperes megalapozottan feltehető célját is, nevezetesen azt, hogy az alperes a felperes személyiségi jogainak a megsértésével a felperest nehéz, kilátástalan helyzetbe kívánta hozni.

Hangsúlyozta, hogy jelen ügy nem értékelhető általánosan, úgy, mintha az alperes egy általa nem vagy alig ismert személlyel szemben tette volna a perbeli kijelentéseket.

Az őt a pótmagánvádas büntetőeljárásban képviselő védői díj mint kár megítélésénél szerinte abból kell kiindulni, hogy nem pótmagánvádas eljárásban a jogszabályok alaptalan gyanúsítás vagy vád esetén elismerik az ügyvédi költségek megtérítését; pótmagánvádas eljárásban a jogszabály hiányossága a polgári bíróságra helyezi ennek megállapítását.

[13] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását, és a felperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a szerinti, általános forgalmi adó nélküli ügyvédi munkadíjban való marasztalását kérte.

Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, abból helyes következtetést vont le, jogi álláspontja is megalapozott.

[14] Az ítéltábla a felperes fellebbezését a Pp. 376. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és azt alaptalannak találta.

[15] A törvényszék a tényállást a kereset és az ellenkérelem keretei között feltárta, a felek bizonyítási indítványainak megfelelő bizonyítást folytatott le, az ítéltábla az abból levont végkövetkeztetésével egyetértett, az elsőfokú ítéletben írt jogi érvelést – pótmagánvádas ügyekben felmentés vagy az eljárás megszüntetése esetén a védői díj kárként, polgári ügyekben eljáró bíróság előtti érvényesíthetőségével kapcsolatos okfejtés fellebbezésben írtak miatti kiegészítése mellett – is mindenben és maradéktalanul osztotta.

I. Feljelentéssel, illetőleg pótmagánvád-indítvány benyújtásával elkövetettnek állított személyiségi jogi jogsértés

[16] A törvényszék ítéletét helyesen alapította a következetes bírói gyakorlata, miszerint hatósági bejelentést, feljelentést tenni, pert indítani, a perben beadványokat benyújtani és nyilatkozatokat tenni állampolgári és ügyféli jog, ez a magatartás önmagában nem minősül személyiségi jogokat sértőnek.

Ez a magatartás akkor lehet személyiségi jogot sértő, ha valaki joggal való visszaélést megvalósítva, minden ténybeli alapot nélkülözve, rosszhiszeműen tesz bejelentést, feljelentést vagy perbeli nyilatkozatot, illetőleg ha nyilatkozata, előadása során indokolatlanul sértő, bántó vagy megalázó kifejezéseket használ. (Lásd e körben a BDT2013.2968., illetőleg a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.486/2013/3., Pf.I.20.588/2015/4., Pf.I.20.844/2016/13. és Pf.I.20.20.345/2017/6. számú, valamint a Kúria Pfv.IV.20.244/2014/5. számú eseti döntéseit.)

[17] A büntető feljelentés önmagában nem jogellenes, és nem valósítja meg a személyiségi jog megsértését, ha nem tartalmaz indokolatlanul sértő, lejárató kijelentéseket vagy valótlan tényállítást. Nem alapozza meg a feljelentő kártérítési felelősségét az sem, ha azt a személyt, akit a feljelentő – az ügy körülményei alapján – a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, a büntetőeljárás során felmentik. (Ezzel kapcsolatos okfejtést tartalmaz a BH2002.223., a BH2004.357. és a BH2009.214. számú eseti döntés.)

[18] Ezt az okfejtést kiegészítendő: az ítélkezési gyakorlat jogirodalomban is megjelenő álláspontja szerint személyiségi jogot sértőnek tartott magatartás/közlés

értékelésekor „sohasem lehet elvonatkoztatni a körülményektől, a szöveggörnyezettől, a kiváltó közléstől, az élethelyzettől. Lehetséges, hogy a véleménnyel illetett szituáció maga váltja ki, indukálja a véleménynyilvánítást, s így az a megengedhetőségi határon belül marad. (...) [Minden esetben vizsgálni kell tehát, hogy] a közlésre milyen szöveggörnyezetben, közegben, milyen előzményeket követően került sor. Ilyen előzmény lehet a közléssel érintett személy előzetes olyan megnyilvánulása, esetlegesen kihívó magatartása, amely kiváltotta az adott közlést. A közlés jogi megítélése nem függetleníthető tehát attól, hogy a megfogalmazást milyen felperesi magatartás, megnyilvánulás váltja ki.” [Lásd Görög Márta: A személyiség védelme a becsület és a jóhírnév vonatkozásában. In: Csehi Zoltán - Navratyil Zoltán (szerk.): A személyiség és a média a polgári és büntetőjogban. Complex Kiadó, Budapest, 2014. 160-161. o.; a Legfelsőbb Bíróság PK 12. számú állásfoglalása és EBH2007.1599. szám alatt közzétett határozata, valamint a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.728/2016/4., Pf.I.20.844/2016/13., Pf.I.20.032/2018/4. és Pf.I.20.253/2022/5. számú határozata]

[19] Ez a szabály „családjogi gyökerű”, azaz jellemzően volt, többnyire haragos viszonyban álló házastársak közötti közlések, illetőleg magatartások személyiségi jogot sértő voltának az elbírálásakor fokozottabban érvényesül.

A személyiségi jogi perekben követett ítélezési gyakorlat hosszabb ideje azt az álláspontot képviseli, hogy a személyiségi jogi per bíróságának nem feladata más jogterületre (így például büntetőjog, családjog) tartozó jogviták eldöntése és véleményezése, az ott tett közlések és becsatolt bizonyítékok újraértékelése. (Lásd a Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.538/2016/3-II. és a Kúria Pfv.IV.20.445/2015/4. számú határozatát.)

A bíróságok ezekben az ügyekben csak igen kivételesen állapítják meg a személyiségi jogi jogsértés megtörténtét, illetőleg alkalmaznak további személyiségvédelmi szankciókat – feljelentéssel elkövetettnak állított személyiségi jogi jogsértés esetén akkor, ha a feljelentés minden előzmény, illetőleg ténybeli alap nélküli, az abban foglaltakat semmi/senki nem támasztja alá, és az kifejezetten a feljelentett lejáratását célozza. (Lásd e körben például a Kúria Pfv.IV.20.726/2014/4., Pfv.IV.21.423/2014/4., Pfv.IV.21.733/2016/5., Pfv.IV.21.936/2016/3. és Pfv.IV.21.243/2017/5., a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.509/2018/3. és Pf.I.20.781/2018/4., a Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.538/2016/3-II., 17.Pf.21.198/2016/9-II., 17.Pf.20.378/2018/5-II., 32.Pf.20.874/2018/8-II. és 32.Pf.20.191/2019/8-II., valamint a Győri Ítéltábla Pf.I.20.167/2018/6/II. számú határozatait).

[20] Jelen ügyben a törvényszék helyesen tette a tényállás részévé, hogy a D.-i Jb. a felperessel szemben több alkalommal rendelt el megelőző távoltartást, ahogy úgyszintén helyesen idézett a D.-i Jb. 17.B.32./20./20. számú ítéletének az indokolásából is, amely szerint azt, hogy a felperes 2014. december 1-je és 2015. február 13-a között mobiltelefonjáról 84 alkalommal hívta fel az alperest, vallomásában az alperes édesanyja, K. E.-né tanú is megerősítette.

A büntetőügyben eljáró elsőfokú bíróság a híváslista alapján azt is megállapította, hogy a felperes egyes napokon percenként, illetve kétpercenként hívta sikertelenül az alperest, így különösen 2017. január 17-én és 2017. január 18-án, ekkor rövid időn belül 14, illetőleg 12 hívást kezdeményezett az alperes mobiltelefonjára.

A nyomozati eljárás során tanúként meghallgatott K.-né Cs. A., a felek szomszédja is megerősítette, hogy a felperes körülbelül 2014 szeptembere óta nem lakik a közös lakásban, de ott több alkalommal rendszeresen megjelent és a szomszédok számára is tapasztalható módon verte a közös lakás ajtaját, olyanokat kiabálva, hogy „engedjete be”, „úgy is bemegyek”. A tanú előadása szerint ezek nemcsak azokon a hétvégéken történtek, amikor a

felperes a gyermekeivel való kapcsolattartás gyakorlása céljából oda megérkezett, hanem számos alkalommal egyéb napokon is. Ugyanerről számolt be K. Cs. szomszéd is.

[21] Mindezeknek az előzményeknek a rögzítése mellett az ítéltábla álláspontja a törvényszékekkel egyező: az alperes nem minden ténybeli alapot nélkülözve, nem rosszhiszeműen tett feljelentést a felperes ellen, s úgyszintén nem minden ténybeli alapot nélkülözve és nem rosszhiszeműen terjesztett elő ellene pótmagánvád-indítványt sem, továbbá a felperesre nézve sem a feljelentése, sem a pótmagánvád-indítványa nem tartalmaz indokolatlanul sértő, bántó vagy megalázó kifejezéseket.

[22] A törvényszék mindezek alapján helyesen vonta le azt a következtetést, hogy az alperes a perbeli feljelentéssel, illetőleg pótmagánvád-indítvány előterjesztésével nem sértette meg a felperes személyiségi jogait.

II. Pótmagánvadás ügyekben felmentés vagy az eljárás megszüntetése esetén a védői díj kárként, polgári ügyekben eljáró bíróság előtti érvényesíthetősége

[23] Személyiségi jogi jogsértés hiányában kétségtelenül pusztán elméleti jelentősége van, azonban az ítéltábla a fellebbezésben írtakra tekintettel pontosítja a törvényszéknek a pótmagánvadás ügyekben felmentés vagy az eljárás megszüntetése esetén a védői díj kárként, polgári ügyekben eljáró bíróság előtti érvényesíthetőségével kapcsolatos megállapítását.

[24] A törvényszék szerint a pótmagánvadás eljárásban képviselő védő díjának mint kárnak a megítélésénél abból kell kiindulni, hogy nem pótmagánvadás eljárásban a jogszabályok az alaptalan gyanúsítás vagy vád esetén elismerik az ügyvédi költségek megtérítését.

Mivel a pótmagánvadás eljárásban nem az ügyész, tehát nem „az állam embere” képviseli a vádat, és a Be. 343-344. §-ai nem tartalmaznak rendelkezést arra nézve, hogy az így felmerült költség kötelezően a büntetőeljárás során rendezendő, ezért álláspontja szerint pótmagánvadás eljárásban a vádlottat képviselő ügyvéd díja felmentés vagy az eljárás megszüntetés esetén a polgári bíróság előtt kártérítés formájában kérhető. Jelen ügyben azonban az alperes oldalán személyiségi jogsértés nem volt megállapítható; az alperesi feljelentés, valamint a pótmagánvád-indítvány előterjesztése semmiképpen sem tekinthető jogellenes cselekménynek, ezért az alperes ezen kárösszeg megtérítésére nem köteles.

[25] A felperes szerint ezzel szemben az őt a pótmagánvadás büntetőeljárásban képviselő védői díj mint kár megítélésénél abból kell kiindulni, hogy nem pótmagánvadás eljárásban a jogszabályok alaptalan gyanúsítás vagy vád esetén elismerik az ügyvédi költségek megtérítését; pótmagánvadás eljárásban a jogszabály hiányossága a polgári bíróságra helyezi ennek megállapítását.

[26] Az ítéltábla rögzíti: a Be. hatálya alatt pótmagánvadás ügyekben a bírósági joggyakorlat felmentés vagy az eljárás megszüntetése esetén nem volt egységes abban a kérdésben, hogy ezekben az esetekben kinek kell viselnie a vádlott költségeit, illetve meghatalmazott védőjének a díját és költségeit.

Ezzel a kérdéssel a Kúria Büntető Kollégiumának Joggyakorlat-elemző csoportja is foglalkozott.

Összefoglaló véleménye szerint „az erre a kérdésre vonatkozóan ismert jogesetben (IH 2011.103.) az ítéltábla úgy látta, hogy a Be. 339. § (3) bekezdése szabályának felel meg a Be. 344. §-ának (1) bekezdése; alkalmazhatónak találta a megtérítési rendeletet is; olyan értelmezést adott, hogy a megtérítési rendeleten alapuló díjmegállapítás korláta csak az, hogy a pótmagánvádló a fellépése után keletkezett büntügyi költségek viselésére köteles. (...) Azt azonban helyénvaló javaslatként a törvényhozó figyelmébe ajánljuk, hogy fontolja meg a megtérítés kiterjesztését a pótmagánvadás (magánvadás) eljárásokra is azzal, hogy a

pótmagánvádlónak (magánvádlónak) akként kellene helytállnia vádjának eredménytelensége esetén, miként ügyészi vádképviselő mellett az államnak. Ez az intézkedés tovább növelhetné a pótmagánvádló (magánvádló) felelősségét, és korlátozhatná – a gyakorlat mutatta megannyi – megalapozatlannak bizonyuló vádemelést. Felhívjuk a figyelmet az EBH 2011.2301. szám alatt közzétett jogeset II. pontjára: ha a bíróság a pótmagánvádló vádindítványát tévesen fogadja be, a felmerült büntügyi költséget az állam viseli (a Kúria Büntető Kollégiuma Joggyakorlat-elemző csoportjának 2014.EL.II.E.1/10.VÉDŐ-50. számú, Védői jogok a bírósági eljárásban című összefoglaló véleményének 37-38. oldalai; https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/elfogadott_osszegzo_velemen.pdf; letöltve: 2023. december 5-én).

[27] Az Alkotmánybíróság a 15/2016. (IX. 21.) AB határozatában megállapította, hogy a Be. 344. §-ának (1) bekezdése alaptörvény-ellenes, ezért azt 2016. december 31-i hatállyal megsemmisítette.

Kimondta, hogy „a büntetőeljárás büntügyi költségére vonatkozó egyes részletszabályai összefüggenek a hatékony védelemhez való jog biztosításával, hiszen a költségek viselésének szabályozása ezen jog érvényesülésének az anyagi feltételét teremti meg.”

Kifejtette továbbá, hogy „a pótmagánvádló pervesztessége esetén a meghatalmazott védő díját és költségeit minden esetben a terheltnek kell viselnie, ennek alapján a büntetőeljárás törvény rendelkezése a terhelt védelemhez fűződő jogának a korlátozását okozza, mert az alapjog részét képező védőválasztást a terhelt jövedelmi és vagyoni viszonyaitól, anyagi teherbíró képességétől teszi függővé egy olyan eljárásban, ahol az eljárás jellege miatt fokozottan szükség van a jogi szakértelemre és a hatékony védelem biztosítására.”

[28] A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény 14. §-a 2017. január 1-jei hatállyal módosította a Be. 344. §-át.

Ennek értelmében a Be. 344. §-ának (4) bekezdése szerint, ha a vádat pótmagánvádló képviselte, és a bíróság a vádlottat felmenti, vagy vele szemben az eljárást a pótmagánvádló vádelejtése miatt megszünteti, a pótmagánvádló a határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül – a külön jogszabályban meghatározott mértékben – megtéríti a vádlott meghatalmazott védőjének azon díját és költségét, amely a pótmagánvádló fellépése után keletkezett.

[29] A 2018. július 1-jén hatályba lépett, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 813. §-ának (2) bekezdése ezzel azonosan úgy rendelkezik, hogy ha a vádat pótmagánvádló képviselte, és a bíróság a vádlottat az 566. § (3) bekezdésében meghatározott eset kivételével felmenti, vagy vele szemben az eljárást a 801. § (5) bekezdése, a 806. § (2) bekezdése vagy a 810. § (1a) bekezdése miatt megszünteti, a pótmagánvádló az ügydöntő határozat jogerőre emelkedésétől számított egy hónapon belül – jogszabályban meghatározott mértékben – megtéríti a vádlott meghatalmazott védőjének azon díját és költségét, amely a pótmagánvádló fellépése után keletkezett.

[30] Az ítéltábla megítélése szerint mindezekből következően a 2017. január 1-je előtt hatályos szabályozás alapján – a fentiek szerint e körben nem egységes ítélkezési gyakorlatra is figyelemmel – pótmagánvádas ügyekben felmentés vagy az eljárás megszüntetése esetén a védői díj kárként, polgári ügyekben eljáró bíróság előtt akkor érvényesíthető, ha azt a pótmagánvádas eljárás terhelje a büntetőeljárásban eredménytelenül

kísérelte meg érvényesíteni, és az eredménytelenség tényét a polgári ügyben eljáró bíróság előtt igazolja.

[31] Jelen ügyben azonban ennek csupán elméleti jelentősége van, ugyanis hiányzik a felperes kártérítési keresetének a jogalapja.

III. Összegzés

[32] Miután a felperes részére a H.-B. Vm.-i Kh. a HB/JS../002...-2/20... számú határozatával olyan formában engedélyezett pártfogó ügyvédi képviseletet, hogy az őt képviselő pártfogó ügyvéd díját az állam viseli (10.P.20.228/2023/9/F/1. szám alatt becsatolt pártfogó ügyvédi meghatalmazás), ezért az ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján – figyelemmel a Pp. 101. §-ának (3) bekezdésében és a Pp. 102. §-ának (6) bekezdésében írtakra – azzal hagyta helyben, hogy a felperes pártfogó ügyvédjének az elsőfokú eljárásban felmerült díját az állam viseli.

IV. Másodfokú perköltség

[33] Másodfokú perköltségként a fellebbezési illeték, valamint a feleket képviselő ügyvédek munkadíja merült fel.

[34] Az ítéltábla az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 62. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján feljegyzett fellebbezési illeték összegét az Itv. 39. §-a (3) bekezdésének b) pontja és az Itv. 46. §-ának (1) bekezdése alapján 48 000 Ft-ban állapította meg, amelyet a sikertelenül fellebbező felperes személyes költségmentességére tekintettel a Pp. 102. §-ának (6) bekezdése értelmében az állam visel.

[35] Figyelemmel arra, hogy a felperest a másodfokú eljárásban is pártfogó ügyvéd képviselte, amelynek a díját a fentebb hivatkozott pártfogó ügyvédi meghatalmazás szerint az állam viseli, ezért az ítéltábla a Pp. 101. §-ának (3) bekezdése és a Pp. 102. §-ának (6) bekezdése alapján úgy rendelkezett, hogy a felperest a másodfokú eljárásban is képviselő pártfogó ügyvéd díját úgyszintén az állam viseli.

[36] Az ítéltábla az alperest képviselő ügyvéd munkadíját a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (3) bekezdése és ugyanezen szakasz (5) bekezdése alapján az általa szerkesztett, 6 rövid bekezdést tartalmazó, az elsőfokú ítélet helyes indokai melletti helyben hagyását indítványozó fellebbezési ellenkérelem munka- és időigényessége alapján 6000 Ft-ban állapította meg, amelynek a megfizetésére a Pp. 83. §-ának (1) bekezdése alapján a sikertelenül fellebbező felperes köteles.

[37] A másodfokú perköltség megfizetésére vonatkozó teljesítési határidő a Pp. 344. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Debrecen, 2023. december 14.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. bíró, Dr. Árok Krisztián s.k. bíró